

25 Superbia oritur ex virtutibus per accidens tantum, idest occasionaliter, 22. q. 162. 5. ad 3.

26 Directe impedit cognitionem practicam, non autem speculativam, nisi indirecte, 22. q. 162. 3. ad 1.

27 Extollentia oculorum, est signum superbiae, excludendo reverentia, & timorem, 22. q. 161. 2. ad 1.

28 Deus permittit ruere in luxuriam, ut liberet a superbia, 12. q. 79. 4. c. & q. 87. 2. ad 1. & q. 98. 2. ad 3. & 22. q. 162. 6. ad 3.

29 Remedium triplex contra superbiam, scilicet consideratio proprie infirmitatis, magnitudinis Dei, & imperfectionis propriorum bonorum, 22. q. 162. 6. ad 1.

* Superficies est proprium, & per se subiectum colorum, 12. q. 56. 1. ad 3. & 3. q. 74. 2. c.

Superius habet similitudinem cum inferiori, ut sol cum igne, & in Deo est similitudo omnium rerum; & secundum accidens, potest esse aliquid simile substantiae, similitudine, quae est inter causatum, & causam, 1. q. 57. 2. ad 2.

1 Superstitio est quadam protervatio infidelitatis, 22. q. 94. 1. ad 1. & q. 97. 4. c. & q. 100. 1. ad 1.

2 Est vitium, religioni oppositum secundum excessum, 22. q. 92. 1. c. & q. 94. 1. c. & q. 95. 1. c. & q. 122. 3. c. & q. 138. 2. c.

3 Species ejus sunt quatuor, scilicet, cultus Dei inordinatus, idololatria, divinatio, & observatio vana, 22. q. 92. 2. c. & quest. 94. 1. c.

4 Ad superstitionem pertinet omnis idololatria, & omnis acceptio auxilii demonum ad aliquid faciendum vel cognoscendum, 22. q. 95. 2. c.

5 Quicquid procedit ex societate demonum cum hominibus, superstitiosum est, 22. q. 95. 1. c.

6 Omnis superstitio oritur ex aliquo pacto cum demonibus inito, expresso vel tacito; ideo prohibetur primo precepto, 22. q. 122. 2. ad 3. & 3. ad 4. c.

Suppositio ponitur aliquando in praedicatione, tam consula, quam determinata, 1. q. 36. 4. ad 4.

1 Suppositum & natura differunt in compositione, 1. q. 3. 3. c. & q. 29. 2. ad 3. & 3. q. 16. 5. ad 2.

2 In divinis suppositum dicitur, quasi sub alio positum, non quidem secundum rem, sed secundum modum significandi, quia ibi est res subsistens, 1. q. 39. 1. ad 3.

3 In Deo suppositum & natura, sunt idem res, & differunt secundum modum significandi, 1. q. 3. 3. c. & 22. q. 2. 2. c.

4 Persona Filii Dei, est suppositum naturae humanae, 3. q. 16. 1. 2. 3. c.

1 Suspicio vitium importat, quae quanto plus procedit, est magis vitiosa, 22. q. 60. 3. c.

2 Est opinio mali, ex levis signis, 22. q. 60. 3. 4. c.

3 Gradus suspicionis triplex, scilicet levis dubitatio, certa zelimitio, & condemnatio judicialis: prima est peccatum veniale, secunda est peccatum mortale, si est de gravi; tertia est peccatum mortale, pertinet ad injuriam, 22. q. 60. 3. c.

4 Contingit tripliciter, scilicet ex propria malitia, ex odio, & ex experientia, 22. q. 60. 3. 4. c.

Sustinere est difficilius tripliciter, quam agredi; & importat passionem corporis, & actionem animae, 22. q. 123. 6. ad 1. item ad 2.

1 Sufuratio est ad separationem amicitiae, detractio vero, ad denigrationem famae. Ideo differunt sine, sed conveniunt in materia & forma, scilicet in occulta maledictione, 22. q. 74. 1. c. item q. 75. 1. c.

2 Est gravius peccatum detractio, & contumelia, quia amicitia est melior quolibet alio bono exteriori, 22. q. 74. 2. c.

1 Suum dicitur alicuius, quod ad ipsum ordinatur, 1. q. 21. 1. ad 3.

2 Suum unicuique dicitur, quod ei secundum proportionem aequalitatem debetur, 22. q. 58. 11. c.

Synagoga fiebat in diversis locis ad doctrinam; templum autem tantum in uno loco, ad sacrificium. Et utrique succedit ecclesia, 12. q. 102. 4. ad 3.

1 Synderesis non est potentia, sed est habitus naturalis primorum principiorum moralium, 1. q. 79. 12. c. & 13. c. fin. & ad 3. & 12. q. 94. 1. ad 2. & 22. q. 47. 6. ad 1. & ad 3.

2 Actus synderesis est, remove a malo, & inclinari ad bonum, 1. q. 79. 1. c.

Synesis, est virtus bene judicativa de agibilibus, secundum legem communem. Gnome vero, secundum aliorum principia, scilicet juris naturalis; ideo est altior, 1. q. 22. 1. ad 1. & 12. q. 57. 6. c. & 22. q. 48. c. fin. & q. 51. 3. 4. c. & q. 53. 2. c.

T

1 Tabernaculum Dei significat Ecclesiam Militantem, sed domus vel templum Dei significat Ecclesiam Triumphantem, 12. q. 102. 5. ad 2.

2 Ratio tabernaculi in veteri lege & distinctio partium ejus, & templi declaratur, 12. q. 102. 4. c.

3 Totus status prioris tabernaculi ordinabatur ad figurandum mortem Christi, 12. q. 102. 4. ad 5.

Tabula secunda post naufragium peccatorum, est penitentia, & verecundia, 3. q. 84. 6. c.

Tacere dicendum, & loqui tacendum, est peccatum, 12. q. 73. 1. ad 3.

1 Tactus est sensus alimenti, gustus autem est discretivus saporum, 22. q. 141. 5. ad 1.

2 Tactus ut est in aliis membris quam in lingua, distinguitur a gustu, & secundum diversam rationem immutationis, 1. q. 78. 3. ad 3.

3 Est unus genere, & est plures specie, secundum plures contrarietates; vel omnes hujusmodi conveniunt in uno genere proximo, sed inominato, 1. q. 78. 3. ad 3.

4 Est fundamentum omnis sensus, & est per totum corpus, sicut & organum ejus; & ideo dicitur aliquid sensitivum, 1. q. 76. 5. c. & q. 91. 1. ad 3. & 3. ad 1.

5 Subtilitas tactus sequitur aequalitatem complexionis; ideo quanto quis est melioris tactus, tanto melioris est intellectus, 1. q. 76. 5. c.

6 Organum & medium tactus, non possunt denudari suo objecto, sicut in aliis sensibus, quia qualitates tangibiles, sunt differentiae corporis, inquantum corpus, 1. q. 91. 1. ad 3.

7 Proles in ventre matris, antequam habeat animam rationalem, sentit per tactum, 1. q. 34. 2. ad 3.

8 Tactus duplex, scilicet quantitatis, & virtutis, 1. q. 75. ad 3. & q. 105. 2. ad 1.

Tantum adverbium, cum sit exclusivum, potest poni ex parte subjecti & ex parte praedicati, possumus enim dicere, tantum Socrates currit, idest nullus alius currit, & Socrates currit tantum, idest nihil aliud facit, 1. q. 31. 3. ad 2.

Tarditas superflua, minus opponitur celeritati consilii, quam precipitatio, quia oportet consilium tarde, 22. q. 53. 3. ad 3.

1 Temere fieri dicuntur, quae ratione non reguntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu; & hoc proprie est temeritas, quae causatur ex superbia; ideo continetur sub precipitatione quae respicit utrumque sed magis primum, 22. q. 53. 3. ad 2.

2 Temeritas sive precipitatio, est defectus consilii, & species imprudentiae, 22. q. 53. 2. 5. c. fin.

3 Defectus docilitatis, vel memoriae, vel rationis pertinet ad temeritatem seu precipitationem, 22. q. 53. 2. c. fin.

1 Temperantia est virtus, & est virtus specialis si sumatur antonomastice, ut refranctio a maxime allicientibus; sed est virtus generalis communiter, 22. q. 141. 1. 2. c. & ad 1. & q. 86. 1. c.

2 Est virtus cardinalis, 12. q. 61. 0. & q. 86. 1. 4. c. & 22. q. 141. 7. c.

3 Temperantia & omnes partes ejus, denominantur a defectu, in quo consistit laus earum, sicut fortitudo, & omnes partes ejus, & laus earum consistit in excessu, 122. q. 146. 1. ad 3.

4 Laus ejus magis est in vincendo delectationes, quam in persistendo contra impetus earum, 22. q. 138. 2. ad 3.

5 Mensuram accipit ex conservazione salutaris corporalis, & multo magis ex conservazione salutis spiritualis, 22. quest. 141. 6. ad 3.

6 Necessitas hujus vitae, est regula temperantiae, scilicet ut rebus utamur ad necessitatem vitae praesentis, 12. q. 63. 4. c. & 22. q. 141. 6. c. & q. 142. 1. c. & quest. 161. 1. 4. c.

7 Modus temperantiae & omnium partium ejus, est in retrahendo a delectationibus corporis, 22. q. 141. 2. 3. c. & quest. 161. 1. 4. c.

8 Partes ejus integrales, sunt verecundia, & honestas; partes vero subjectivae, sunt abstinentia, sobrietas, castitas, & pudicitia; partes autem potentiales seu adjunctivae, sunt continentia, humilitas, mansuetudo seu clementia, modestia, bona ordinatio, ornatus, austeritas, parcitas, seu per se sufficientia & moderatio seu simplicitas, 22. q. 143. 3. & q. 145. 4. c. & q. 146. 1. ad 3. & q. 157. 3. c. & q. 160. 1. c. & q. 161. 4. c.

9 Verecundia non est pars temperantiae, quasi intrans essentialis ejus, sed quasi dispositiva, se habens ad eam, 22. q. 144. 4. ad 4.

10 Principalis pertinet ad temperantiam, ratione motivi, scilicet turpis, & non ratione timoris, secundario vero ad alias virtutes, 22. q. 144. 1. ad 2. & ad 4.

11 Studiositas est pars temperantiae adjuncta, seu potentialis, & comprehenditur sub modestia, 22. q. 160. 2. c.

12 Patientia non est pars temperantiae, quia patientia firmat in bono contra tristitiam illatas ab alio, haec autem circa tristitiam illatas, refranctio, 22. q. 136. 3. ad 2.

13 Objectum temperantiae, est bonum delectabile in concupiscentis tactus, secundum modum rationis, vel legis divinae, 12. q. 63. 4. c.

14 Temperantia principaliter est circa concupiscentias, & delectationes; secundario autem circa tristitiam de absentia delectabilium, 12. q. 55. 6. ad 3. & 22. q. 21. 1. ad 1. & q. 23. 4. ad 2. & q. 95. 3. ad 2. & q. 141. 3. c. & q. 147. 2. ad 3.

15 Directe modificat passiones concupiscentes, quae tendunt in bonum, & consequenter omnes alias, 22. q. 141. 3. ad 1.

16 Munditiam operatur, sed non habet rationem sanctitatis, nisi referatur in Deum, 22. q. 81. 8. ad 2.

verbia habitudinem temporis, 1. q. 13. 1. ad 3.

Tenebræ possunt dici tripliciter, scilicet subiectum lucis, humiditas, & privatio ejus. Primo modo, & secundo, sunt entia, & creatæ à Deo, non autem tertio modo, 1. q. 66. 1. c. ad 5. & 2. c. fin. & q. 68. 3. c. & q. 69. 1. c. & q. 74. 3. ad 5.

Teneatur ad impossibile nemo, 22. q. 79. 3. ad 1. & q. 88. 3. ad 2. & q. 105. 1. ad 3.

Tertia dies creationis, 1. q. 69. 1. 2. c. princ.

Tergiversari, est ab accusatione omnino desistere inordinate, 22. q. 68. 3. c. ad 3.

Ternarius numerus, est numerus perfectus, 22. q. 70. 2. c. & 3. q. 53. 2. o.

1. Terram non est possibile, aliam esse præter istam. Et eadem ratio est de aliis partibus mundi, 1. q. 47. 3. ad 2.

2. Astrologus demonstrat terram esse rotundam, per eclipsum solis, & lunæ; naturalis vero per motum gravium ad centrum, 1. q. 11. 1. ad 2. & 12. q. 54. 2. ad 2.

3. Per opus ornatus tertiæ diei creationis, auferitur duplex informitas terræ, scilicet cooperatio per aquas, & defectus plantarum, 1. q. 66. 1. c. & q. 69. 2. c.

4. Terra sicut dicitur inanis, & vacua quia deest ei duplex pulchritudo, scilicet una quam habet ex hoc quod est aquis discooperata, aliam quam habet ex hoc quod est ornata herbis & plantis; ita ejus formationem expræsit scriptura per hoc quod dicit, & appareat arida, 1. q. 66. 1. c. ad 1. & ad 5. & q. 67. 4. c. & q. 68. 3. c. & q. 69. 1. c. ad 4. & 2. c. & q. 74. 3. ad 4.

Tertuliani hæresis, & Valerianorum, sive Anthropomorphitarum qui figurant Deum corporalibus lineamentis, 22. quaest. 188. 5. c.

1. Testamentum proprie est percipiendæ hæreditatis institutio filiis à patre, ideo primo pertinet ad promissiones, secundo ad mandata, quæ se habent sicut via ad consequendam hæreditatem promissam, 3. quaest. 78. 3. ad 3.

2. Omni tempore fuerunt aliqui pertinentes ad novum testamentum, 12. q. 106. 3. ad 2.

3. Omnes quibus data fuit lex gratiæ pertinent ad testamentum novum, 12. q. 106. 1. ad 3. & q. 107. 1. ad 2. & ad 3. & 22. q. 108. 2. ad 3. & 3. q. 8. 3. ad 3.

1. Testis esse quilibet tenetur ad liberandum, non autem ad condemnandum, nisi requiratur à suo superiori, & juridice, idest in manifestis, & de quibus est infamia, 22. q. 70. 1. c. & 3. ad 3.

2. Ad testimonium requiruntur duo vel tres testes, & sufficiunt, nisi in episcopis, presbyteris, diaconis & clericis Romanæ ecclesiæ, propter sanctitatem, dignitatem, & adfariis, 22. q. 70. 2. o.

3. Discordia testium, non auferit efficaciam probationis, nisi sit in circumstantiis, quæ variant substantiam facti, 22. quaest. 70. 2. ad 3.

4. Testis debet dicere certum pro certo, & dubium pro dubio. Nec peccat mortaliter errans, præmissa diligentia, 22. quaest. 70. 4. ad 1.

5. Clericus non potest juste cogi, ut sit testis in causa sanguinis, quia non convenit ei cooperari ad occisionem hominis, 22. q. 70. 1. ad 3.

6. Testis repellitur quadrupliciter; scilicet: Primo propter culpam, ut infideles, infames, & rei publico crimine, qui etiam accusare non possunt. Secundo propter defectum rationis, ut pueri, amentes, & mulieres. Tertio propter affectum; ut inimici, conjuncti, & domestici. Quarto propter conditiones, ut servi, & pauperes, & quibus imperari potest, de quibus probabile est, quod de facili possunt induci ad testimonium ferendum contra veritatem, 22. q. 70. 3. c.

7. Falsum testimonium habet triplicem deformitatem, scilicet perjurii, iniustitiæ, & mendacii. Ideo est peccatum mortale ex prima, & secunda deformitate, non autem ex tertia, 22. q. 70. 4. o.

8. Per prohibitionem falsi testimonii, prohibentur omnia peccata locutionis, 22. q. 122. 6. ad 2.

9. Testes accipiunt, non quasi proprium testimonium, sed quasi stipendium laboris, expensas ab utraque parte, vel ab inducente, 22. q. 71. 4. ad 3.

Tetragrammaton est nomen proprium Dei, impositum ad significandum substantiam Dei; ut est incommunicabilis, 1. q. 13. 9. c. fin. & 11. ad 1.

Thamar non excusatur à peccato, nec Judas fornicans cum ea, 22. quaest. 154. 2. ad 3.

Theodosius Augustus misit ad Joannem in Ægypti eremo prophetam famulum, & certissimum veritatis nuncium accepit, 22. q. 174. 6. ad 3.

1. Theologia est doctrina necessaria homini, præter scientias naturaliter inventas ab eo, 1. q. 1. o. & 22. q. 2. 3. 4. o.

2. Est sapientia, 1. q. 1. 6. o.

3. Est velut quædam impressio divinæ scientiæ, quæ est una, & simplex omnium, 1. q. 1. 3. ad 2.

4. Est scientia nobis divinitus revelata, 1. q. 1. 2. ad 2. & 22. q. 188. 8. c. fin.

5. Est scientia procedens ex principiis per se notis in scientia superiori, scilicet Dei & beatorum, 1. q. 1. 2. o. & 6. ad 1. & ad 2. & 22. q. 1. 5. ad 2.

6. Est una scientia, 1. q. 13. 4. o.

7. Est

7. Est scientia practica, sed magis & principalis speculativa, 1. quaest. 1. 4. o. & 5. c.

8. Est scientia argumentativa. Et maxime propriam ejus est arguere ex auctoritate sacre quidem scripturæ proprie, & ex necessitate, aliorum vero sanctorum probabiliter, philosophorum autem, quasi extraneæ, rationibus vero naturalis rationis ad aliquam manifestationem, non autem ad probandam fidem, 1. q. 1. 8. c.

9. Disputat contra negantes, si aliquid de sacra scriptura concedat, solvendo tantum rationes eorum, 1. q. 1. 8. c.

10. Deus est subiectum theologiæ, 1. q. 1. 7. o.

11. Theologia non tractat de Deo & de creaturis æqualiter, sed de Deo principaliter, de creaturis autem, ut referuntur ad Deum, ut ad principium vel finem, 1. q. 1. 3. ad 1. & 7. c.

12. Principalis agit de divinis, quam de actibus humanis, de quibus agit, secundum quod per eos homo ordinatur ad perfectam Dei cognitionem, 1. q. 1. 4. c. fin.

13. Considerat actus humanos tripliciter, scilicet, primo ut per eos homo ad beatitudinem ordinatur, secundo ut in eis est bonum & malum, melius & pejus, tertio ut sunt meritorii, 12. q. 2. 7. c. ad 3.

14. Non tractat principaliter de singularibus, sed ut sunt in exemplum vitæ, & in commendationem virorum, per quos nobis revelata est, 1. q. 1. 2. ad 2.

15. Ad ea quæ considerantur de Deo in theologia, utitur effectibus ejus, scilicet, naturæ vel gratiæ loco diffinitionis, quia de Deo non possumus scire quid est, 1. q. 1. 7. ad 1. & q. 2. 2. ad 2. & q. 3. princ. & q. 12. 12. c. ad 3. & 13. ad 1. & q. 13. 8. ad 2.

16. Finis theologiæ in quantum est practica, est beatitudo æterna, 1. quaest. 1. 4. c. fin. & 5. c.

17. Finis theologiæ ultimus, est contemplatio primæ veritatis in patria, 1. q. 1. 4. c. fin. & 5. c.

18. Theologia tractat de consideratis in diversis scientiis physicis, 1. q. 1. 3. ad 2. & 4. c.

19. Est dignior cæteris scientiis, 1. q. 1. 5. c.

20. Non accipit aliquid ab aliis scientiis, ut à superioribus, sed utitur eis, ut inferioribus, propter nos, 1. q. 1. 5. ad 2. & 8. c.

21. Non probat principia aliarum scientiarum, sed judicat de eis, & reprobat quicquid ejus veritati repugnat, 1. quaest. 1. 6. ad 2. & 22. q. 1. 5. ad 2.

22. Non accipit principia sua, nec supponit ea ab aliqua scientia humana, sed accipit

ea immediate à Deo, 1. q. 1. 5. ad 2. item 6. ad 1.

23. Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis divinæ; metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis, 1. q. 1. 1. ad 2.

24. Theologia sacra differt secundum genus, à theologia naturali, idest à metaphysica, 1. q. 1. 1. ad 2.

25. Theologia est magis divina, & magis sapientia, quam metaphysica, 1. quaest. 1. 6. c.

26. Theologia viæ, subalternatur theologiæ beatorum, 1. q. 1. 2. c. ad 1.

1. Thomas jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur, quia mulier erat, 3. q. 54. 4. ad 2. & q. 55. 6. ad 3.

2. Thomas aliud vidit, & aliud credidit, 22. q. 1. 4. ad 1. & q. 55. 5. ad 3.

1. Thomas Cantuariensis sustinuit scandalum publicum, ut occurreret majori periculo, scilicet libertatis ecclesiæ: repetit res ecclesiæ, cum scandalo regis, 22. quaest. 43. 8. c.

1. Thurificatio non cessavit in novo testamento, quia significat devotionem orationis, non ut figuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam, 3. q. 83. 5. ad 2.

2. Utitur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed ecclesiæ, ad reverentiam eucharistiæ, & ad representationem effectus gratiæ. Ideo primo fit altari, quod significat Christum, secundo omni homini per ordinem, quia gratia derivatur à Christo ad fideles, officio ministrorum, 3. q. 83. 5. ad 2.

1. Thus offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariæ offerentibus, & bonæ famæ, quia pingue & odoriferum est, 12. q. 101. 3. ad 14.

2. Nec ponebatur in sacrificio zelotypiæ, quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspitione, 12. q. 102. 3. ad 14.

Timiditas est peccatum levius intemperantia, ratione peccantis triplici ratione, & objecti sive materiæ necessarii, scilicet, quia timidus est minus compos suæ mentis, & peccatum ejus est minus voluntarium dupliciter, scilicet, cum principium ejus sit ab exteriori impellente, atque minus circa singularia, & minus de facili potest contra timiditatem remedium abhiberi, 22. q. 132. 3. o.

1. Timor inter cæteros animæ motus, post tristitiam, magis obtinet rationem passionis, & sic est specialis passio, 12. quaest. 41. 1. 2. o.

2. Est tristitia, non quidem essentialiter, sed ratione objecti tristitantis, si sit præsens, 12. q. 41. 2. ad 4.

ea immediate à Deo, 1. q. 1. 5. ad 2. item 6. ad 1.

23. Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis divinæ; metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis, 1. q. 1. 1. ad 2.

24. Theologia sacra differt secundum genus, à theologia naturali, idest à metaphysica, 1. q. 1. 1. ad 2.

25. Theologia est magis divina, & magis sapientia, quam metaphysica, 1. quaest. 1. 6. c.

26. Theologia viæ, subalternatur theologiæ beatorum, 1. q. 1. 2. c. ad 1.

1. Thomas jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur, quia mulier erat, 3. q. 54. 4. ad 2. & q. 55. 6. ad 3.

2. Thomas aliud vidit, & aliud credidit, 22. q. 1. 4. ad 1. & q. 55. 5. ad 3.

1. Thomas Cantuariensis sustinuit scandalum publicum, ut occurreret majori periculo, scilicet libertatis ecclesiæ: repetit res ecclesiæ, cum scandalo regis, 22. quaest. 43. 8. c.

1. Thurificatio non cessavit in novo testamento, quia significat devotionem orationis, non ut figuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam, 3. q. 83. 5. ad 2.

2. Utitur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed ecclesiæ, ad reverentiam eucharistiæ, & ad representationem effectus gratiæ. Ideo primo fit altari, quod significat Christum, secundo omni homini per ordinem, quia gratia derivatur à Christo ad fideles, officio ministrorum, 3. q. 83. 5. ad 2.

1. Thus offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariæ offerentibus, & bonæ famæ, quia pingue & odoriferum est, 12. q. 101. 3. ad 14.

2. Nec ponebatur in sacrificio zelotypiæ, quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspitione, 12. q. 102. 3. ad 14.

Timiditas est peccatum levius intemperantia, ratione peccantis triplici ratione, & objecti sive materiæ necessarii, scilicet, quia timidus est minus compos suæ mentis, & peccatum ejus est minus voluntarium dupliciter, scilicet, cum principium ejus sit ab exteriori impellente, atque minus circa singularia, & minus de facili potest contra timiditatem remedium abhiberi, 22. q. 132. 3. o.

1. Timor inter cæteros animæ motus, post tristitiam, magis obtinet rationem passionis, & sic est specialis passio, 12. quaest. 41. 1. 2. o.

2. Est tristitia, non quidem essentialiter, sed ratione objecti tristitantis, si sit præsens, 12. q. 41. 2. ad 4.

ea immediate à Deo, 1. q. 1. 5. ad 2. item 6. ad 1.

23. Theologia est de rebus, secundum quod cognoscuntur lumine revelationis divinæ; metaphysica vero, secundum quod cognoscuntur lumine rationis, 1. q. 1. 1. ad 2.

24. Theologia sacra differt secundum genus, à theologia naturali, idest à metaphysica, 1. q. 1. 1. ad 2.

25. Theologia est magis divina, & magis sapientia, quam metaphysica, 1. quaest. 1. 6. c.

26. Theologia viæ, subalternatur theologiæ beatorum, 1. q. 1. 2. c. ad 1.

1. Thomas jubetur tangere Christum, ut sit testis resurrectionis ejus, licet crederet solo aspectu. Magdalena vero prohibetur, quia mulier erat, 3. q. 54. 4. ad 2. & q. 55. 6. ad 3.

2. Thomas aliud vidit, & aliud credidit, 22. q. 1. 4. ad 1. & q. 55. 5. ad 3.

1. Thomas Cantuariensis sustinuit scandalum publicum, ut occurreret majori periculo, scilicet libertatis ecclesiæ: repetit res ecclesiæ, cum scandalo regis, 22. quaest. 43. 8. c.

1. Thurificatio non cessavit in novo testamento, quia significat devotionem orationis, non ut figuram, nec ut effectum ejus, sed ut semper habendam, 3. q. 83. 5. ad 2.

2. Utitur thurificatione, non ex statuto legis veteris, sed ecclesiæ, ad reverentiam eucharistiæ, & ad representationem effectus gratiæ. Ideo primo fit altari, quod significat Christum, secundo omni homini per ordinem, quia gratia derivatur à Christo ad fideles, officio ministrorum, 3. q. 83. 5. ad 2.

1. Thus offerebatur in sacrificiis veteris legis, ad significationem devotionis necessariæ offerentibus, & bonæ famæ, quia pingue & odoriferum est, 12. q. 101. 3. ad 14.

2. Nec ponebatur in sacrificio zelotypiæ, quia non procedebat ex devotione, sed magis ex suspitione, 12. q. 102. 3. ad 14.

17 Propria materia temperantiae, sunt passionum, circa delectabilia tactus, 1. q. 59. 4. ad 3. & 12. q. 61. 3. c. & 22. q. 137. 1. c.

18 Principaliter est circa delectationes tactus, quoad usum, non autem quoad iudicium, 22. q. 151. 3. ad 1.

19 Proprie est circa maximas delectationes, scilicet tactus, idest in cibo, potu, & veneris, secundario autem circa delectationes aliorum sensuum, 12. q. 60. 5. & 22. q. 141. 4. 5. c. & 7. c. & q. 143. 6. & q. 149. 1. c. & q. 151. 3. c. & q. 153. 1. ad 1. & q. 155. 2. c. & q. 156. 2. c. & q. 160. 1. c. & q. 166. 1. c. & 2. c. ad 2.

20 Principaliter est circa delectationes tactus, secundo gustus, tertio olfactus, quarto aliorum sensuum, 22. q. 141. 5. c.

21 Temperantia est circa delectationes tactus moderando eas, non autem continentia, sed resistendo eis, 22. q. 155. 3. ad 1.

22 Temperantia est circa concupiscentias naturalium delectationum, non autem liberalitas, quia concupiscentia & delectatio pecuniae, non est naturalis, sed animalis, ideo liberalitas non pertinet ad temperantiam, 22. q. 117. 5. ad 2.

23 Temperantiae est refrænare delectationes sensibiles, non autem amicitiae, idest affabilitatis, sed causare delectationes rationis in convivio, 22. q. 114. 2. ad 2.

24 Integritas, tranquillitas animi, decor, & honestas, maxime conveniunt temperantiae, inter ceteras virtutes, 22. q. 141. 2. ad 1. & ad 2. & ad 3. & 8. ad 1. & q. 143. c. & q. 145. 4. c. & q. 152. 5. c. & q. 180. 2. ad 3.

25 Temperantia est principalior virtus, mansuetudine & humilitate, 22. q. 141. 7. ad 2. & ad 3.

26 Temperantia & fortitudo, ut virtutes humanae, non sunt in Angelis, sed tantum ut operantur moderate, & firmiter, 1. q. 59. 4. ad 3.

27 Temperantia est subjective in concupiscibili, 1. q. 59. 4. ad 3. & 12. q. 61. 2. c. & q. 66. 1. c. & q. 85. 3. c. & 22. q. 58. 5. ad 2. & 9. c.

1 Templum vel altare, soli Deo dedicatur, licet nominetur in honore sanctorum, 22. q. 85. 2. ad 3.

2 Templum vel tabernaculum oportuit fieri, non quidem propter Deum, sed propter homines, ut excitaretur devotio, & cogitatio Dei, 12. q. 102. 4. ad 1.

3 Templum fuit aedificatum a Salomone, in loco ostenso Abraham. Non autem prius, ne gentes appropriarent illud sibi, vel destruerent; & ne quilibet tribus vellet habere locum illum in forte sua, & propter hoc orientur inter eos lites, & jurgia, 12. q. 102. 4. ad 2.

4 Gentiles cooperati sunt Judaeis, in constructione templi. Non autem in constructione tabernaculi, quia primum significabat statum legis novae, secundum vero statum veteris legis, 12. q. 102. 4. ad 2.

5 Templum vel tabernaculum, erat tantum unum, ad exclusionem idololatriae, & quia cultus corporalis, secundum idem erat Deo acceptus, sicut cultus spiritualis. Ideo multiplicatur ecclesiae, & altaria nunc, 12. q. 102. 4. ad 3.

6 Sicut in unitate templi vel tabernaculi, representabatur unitas Dei vel ecclesiae, sic in distinctione eorum representabatur distinctio rerum sub Deo, 12. q. 102. 4. ad 3. & ad 4.

7 Pars orientalis in templo, vel tabernaculo significat mundum corporalem, vel vetus testamentum. Sed pars occidentalis, idest sancta sanctorum, significat substantias spirituales, vel patriam caelestem, vel statum huius, 12. q. 102. 4. ad 4. & ad 5. item ad 6.

1 Temporalia mala infliguntur impiis in poenam, non autem iustis, sed in medicinam, 12. q. 114. 10. ad 3.

1 Fides non est de aliquo temporali, ut de objecto, sed ut pertinet ad veritatem aeternam, 22. q. 4. 6. ad 1.

1 Tentare est sumere experimentum de aliquo an sciat, vel possit, vel velit. Quod contingit sexupliciter, scilicet verbis, factis, aperte, occulte, expresse, & interpretative, 1. q. 114. 2. c. & 22. q. 97. 1. c.

2 Tentatio ad provocandum ad culpam semper est peccatum in tentante, non autem semper in tentato, 1. q. 48. 5. ad 3.

3 Quanto quis majori tentationi succumbit, tanto minus peccat, 12. q. 73. 5. c. & 6. ad 2. & quaest. 77. 6. c. & 22. q. 162. 6. ad 1.

4 Occasio tentationis duplex, scilicet ex parte hominis, idest propinquare peccato, & ex parte diaboli, scilicet bonum opus. Prima debet vitari, non autem secunda, exemplo Christi, 3. q. 41. 2. ad 2.

5 Tentatio per se non est appendenda, quia non est utilis, nec bona, nisi per accidens, scilicet per auxilium gratiae Dei, sed est mala de se, 3. q. 41. 2. ad 2.

6 Tentare Deum expresse, est petere aliquid ab eo, vel aliquid facere ut exploret eius sapientiam, pietatem, vel potestatem. Interpretative vero, est sine necessitate, & utilitate committere se Deo in factis vel in petitionibus, 22. q. 53. 4. ad 1. & q. 97. 1. c. & 2. c. fin. & ad 3. & 3. q. 42. 4. ad 1.

7 Tentare Deum, semper est peccatum, quia omnis tentatio procedit ex ignorantia, vel ex dubitatione, 1. q. 112. 2. c. & 22. q. 97. 2. c.

8 Tentatio Dei, & quilibet alia irreverentia

tia eius, opponitur religioni, & est species irreligiositatis, 22. q. 97. 3. c.

9 Superfluitio est gravius peccatum tentatione Dei, quia magis est contra reverentiam Dei, 22. q. 97. 4. c.

10 Adam tentatus fuit a diabolo principaliter, sed a multitudine instrumentaliter. Nec fuit poena, quia sine difficultate poterat resistere, 22. q. 165. 1. ad 3. & 2. ad 1.

11 Conveniens fuit quod Deus permitteret hominem tentari a demone, in statu innocentiae, & juvari faceret ab Angelis bonis, 22. q. 165. 1. c.

12 Ordo tentationis eius fuit conveniens, 22. q. 165. 2. c. & 3. q. 41. 4. c.

13 Christus voluit tentari, quadruplici ratione, scilicet ut nobis daret auxilium, cautelam, exemplum, & fiduciam, 3. q. 41. 1. c.

14 Modus & ordo tentationis Christi, conveniens fuit, 3. q. 41. 4. c.

15 Non omnis tentatio Christi, legitur facta in deserto, licet quidam hoc asserant, scilicet imaginarie. Alii dicunt Hierusalem dici desertum, 3. q. 41. 2. ad 3.

16 Christus debuit tentari in deserto, quia diabolus magis tentat solitarios, & tendentes ad mellora, 3. q. 41. 2. c.

17 Voluit tentari post jejunium, quia jejunium est arma contra tentationes, & occasio ostendit infirmitatem humanam, scilicet famem, 3. q. 41. 3. c.

18 Fuit tentatus in quadraginta diebus jejunii, praeter illas tres tentationes, quas habuit post jejunium, 3. q. 41. 3. ad 2.

19 Diabolus tentans ostendit Christo regna, signando digito, non autem oculis Christi aliquid representando, 3. q. 41. 4. ad 7.

20 Christus agebat, ut tunc a nemine videretur, licet diabolus portans crederet videri Christum ab omnibus, 3. q. 41. 4. ad 7.

1 Tempus non est numerus abstractus, sed est numerus, 1. q. 10. 6. c.

2 Motus est alteratio mobilis, secundum diversa ubi, sed tempus est fluxus ipsius nunc, secundum quod alternatur ratione, 1. q. 10. 4. ad 2.

3 Tempus est in primo motu caeli, sicut in subiecto, & primo mesurato, 1. quaest. 10. 6. c.

4 Accidit temporis, esse numerus motus firmamenti, in quantum est primus motus, quia si alius motus esset primus, esset numerus ejus, 1. q. 66. 4. ad 3.

5 Comparatur ad primum motum, ut mensura, & ut accidens ad subiectum, ad alios autem motus, ut mensura tantum, 1. q. 10. 6. c.

6 Est unum, ab unitate motus primi mobilis, non autem ab unitate materis primae, 1. q. 10. 6. c. & 3. q. 75. 7. ad 1.

7 Unitas & pluralitas temporis, & instantis, accipitur tantum secundum primum motum caeli, qui est principium omnis motus, & quietis, 3. q. 75. 7. ad 1.

8 Tempus duplex, scilicet numerus prioris & posterioris in motu caeli, mensurans omnem motum continuum habentem ordinem ad motum caeli, & numerus prioris & posterioris in quocumque, 1. q. 85. 4. ad 1.

9 Continuitas accidit temporis ratione motus. Ideo tempus mensurans motum non continuum, nec habentem ordinem ad motum continuum caeli, non est continuum, 1. q. 53. 3. c. & q. 61. 2. ad 2. & q. 63. 6. ad 4. & q. 85. 4. ad 1. & 12. q. 113. 7. ad 5.

10 Tempus non mensuratur alio tempore nec fieri ejus; quia totum esse ejus est in fieri. Ideo incipit in principio temporis, ut in principio, non autem ut in mensurante, 1. q. 66. 4. ad 5.

11 Esse corruptibile non mensuratur eternitate, sed tempore; quia tempus mensurat ea, etiam si actu non mutantur, sicut & quietem, 1. q. 10. 4. ad 3. & 5. c.

12 Tempus est per se mensura motus primi. Ideo non mensurat esse, nisi secundum quod subiacet variationi, ex motu caeli, 1. q. 10. 4. ad 3. & 12. q. 31. 2. c.

13 Non mensurat, nisi habentia principium & finem sui esse in tempore, quia etiam motus caeli, secundum quamlibet circulationem, est huiusmodi, 1. q. 10. 4. c.

14 Scriptura divina creationem rerum, in indivisibili factam pronuntiat dicens: In principio creavit Deus caelum & terram. Quod quidem principium Basilii principium temporis exponit, quod oportet esse indivisibile, ut secundum Philosophum probatur, 1. q. 46. 3. c.

15 Omnes & solae operationes, quae expectant in futurum aliquid ad complementum suae speciei, sunt per se in tempore, 12. q. 31. 2. c.

16 Tempus procreationis carnalis & spiritualis est quintuplex, scilicet conceptionis, alitionis, emulsionis, lactationis, & ablationis, 22. q. 189. 1. ad 4.

17 Pars nostra intellectionis secundum se est supra tempus. Sensitive vero subiacet temporis. Ideo transcurrit secundum cursum ejus, 12. q. 35. 3. ad 3.

18 Intellectioni nostrae adjacet tempus, ratione phantasmatum, quoad secundam operationem intellectionis, non autem quoad primam, 1. q. 85. 5. ad 2. & 12. q. 113. 7. ad 1.

19 Verba omnium temporum vere dicuntur de Deo, 1. q. 10. 2. ad 4. & q. 13. 1. ad 3. & q. 42. 2. ad 4.

20 Quaedam nomina significant tempus, verba vero & participia cum tempore; sed ad ver-

3 Non est virtus theologica, quia non habet Deum pro principali objecto, sicut amor, sed malum, 22. q. 19. a. 2. & ad 3.

4 Timor pertinet ad appetitum sensitivum, 12. q. 41. 1. c. & 22. q. 7. 1. c.

5 Nullo modo est in concupiscibili, sed in irascibili, 12. q. 25. 2. c. & q. 41. 2. ad 3. & q. 42. 3. ad 2. & q. 43. 2. ad 3.

6 Vis appetitiva perfitur contra concupiscentiam inordinatam defectuabilium dono timoris; ideo timor correspondet temperantiae, 12. q. 68. 4. c. fin. & ad 1. & ad 4. & 22. q. 141. 1. ad 3.

7 Decertantes non timent propter potentiam decertandi, sed propter defectum ejus, 12. q. 43. 2. ad 3.

8 Decapitandi non timent, quia non habent spem evadendi, quae requiritur ad timorem, 12. q. 42. 2. c. fin. & q. 43. 2. c. ad 2. & 3. q. 15. 7. c.

9 Timor nullo modo est in Deo, quia Deus non habet superiorem, 22. q. 19. 11. ad 2.

10 Habitus, & actus doni timoris, & passio ejus fuit in Christo, secundum quod appetitus ejus refugiebat lesionem corporis, non autem incertitudo futuri, nec virtum timiditatis actu, nec habitu, 1. q. 76. 6. & q. 15. 7. 6.

11 Timor filialis est in beatis quoad actum reverendi Deum, non autem quoad actum timendi separationem a Deo, nec timor servilis, id est de penis, est in eis, 12. q. 67. 4. ad 2. & 22. q. 19. 11. c.

12 Timor est in damnatis propter successionem peccatorum; non tamen proprie, quia sunt sine spe, 12. q. 67. 4. ad 2.

13 Objectum timoris est malum futurum, difficile, cui resisti non potest, 12. q. 41. 1. c. & 2. c. & q. 42. 3. c. & q. 43. 1. c. & q. 44. 2. c. ad 3.; item 22. q. 19. 11. c. item q. 123. 4. c. & q. 144. 1. c. & 2. c.

14 Timor primo & per se respicit malum, ut proprium objectum; bonum autem ut habet respectum ad malum duplex, scilicet privans bonum, vel insitum a bono, 12. q. 42. 1. c. & q. 43. 1. ad 1.

15 Respicit duo, scilicet malum quod refugit, & bonum quod sua virtute potest infligere malum, 12. q. 40. 1. 2. c. & q. 43. 1. ad 1. & 2. q. 19. 1. c. & q. 7. 6. c.

16 Deus timetur non quidem ut malum, sed quia infligit malum poenae, 12. q. 42. 1. c. & 22. q. 19. 1. c. & q. 9. ad 2.

17 Deus est objectum timoris ratione justitiae, spei vero ratione misericordiae, 22. q. 19. 1. ad 2.

18 Timor est de malo naturae, non autem proprie de malo culpae, nisi ratione exterioris causae, scilicet seductionis, & hujusmodi, 12. q. 42. 2. 3. c. & 22. q. 144. 1. c.

19 Malum naturae dupliciter non timetur, scilicet quando est multum distans, vel quando est inevitabile, 12. q. 42. 2. c. & q. 42. 2. c.

20 Insolita & repentina maxime timetur, quia videntur esse majora mala, & minus res mediabilia, 12. q. 42. 5. c. & quae 48. 3. c. ad 3.

21 Quae non habent remedium, quando sunt in praesenti, maxime timetur de futuro, non autem si carent remedio, dum sunt futura, 22. q. 42. 6. c.

22 Malum quod timetur, semper est a causa extrinseca, 12. q. 42. 3. c. ad 2. & 4. c.

23 Timor est a causa extrinseca, id est ut est passio consequens periculum mali imminenti, potest timeri, non autem secundum quod subest voluntati, 12. q. 42. 4. c.

24 Oritur ex fuga mali, quae oritur ex desiderio boni, ideo timor dicitur desiderium, 22. q. 41. 2. ad 3.

25 Per se nascitur ex amore, sed per accidens causat amorem, 12. q. 43. 1. ad 1. & 22. q. 123. 4. ad 2. & q. 125. 2. c. & q. 126. 1. c. & q. 175. 2. ad 3.

26 Amor est causa timoris dispositive, & materialiter, sed illativum mali est causa timoris effective, 12. q. 43. q. 1. c. & 2. c. & 22. q. 19. 9. ad 3.

27 Defectus est causa timoris dispositive, & materialiter ex parte timentis, sed ex parte ejus qui timetur, virtus & robur est causa per se, per accidens autem defectus, scilicet ignorantia, injustitia, laesio, vel timor laesionis, 12. q. 43. 2. c.

28 Sensus non apprehendit futurum, sed ex apprehensione praesentis animal movetur instinctu naturali ad timendum, vel sperandum futura, 12. q. 41. 1. ad 3.

29 Timor consequitur desperationem vincendi, 12. q. 25. 3. c.

30 Mites & astuti occultant iram, & nocent improvise; ideo magis timentur, quam acuti: quia qui habent iram acutam non occultant eam, & ideo nocentia ab illis illata non ita sunt repentina, quin provideantur, 12. q. 42. 5. ad 2.

31 Timor causat contractionem caloris, & spiritus ab exterioribus ad interiora; sed propter frigus causatum ex imaginatione, refugunt a corde, & a superioribus ad inferiora; sed ira facit e converso, propter calorem, & subtilitatem spirituum; ideo timor supra suam & abominationem addit quandam depressionem animi, propter difficultatem mali; sed ira facit promptus, & audaces ad invadendum, 12. q. 25. 1. c. & q. 44. 1. 3. c. & q. 45. 4. ad 1. item ad 3.

32 Timor impedit operationem exteriorum ex parte membrorum, propter defectum caloris, sed confert ei ex parte animae per sollicitudinem, nisi perturbet rationem propter excessum, 12. q. 44. 4. c.

49 Timor servilis, & filialis non sunt idem secundum substantiam, sed differunt essentialiter, & specificae, 22. q. 19. 2. ad 3. & 5. c.

50 Timor filialis non contrariatur virtuti spei, sed sibi mutuo coherent, & se invicem perficiunt, 22. q. 10. 9. ad 1.

51 Timor servilis ex amore sui causatur, 22. q. 19. 6. c.

52 Manet cum charitate quoad substantiam ejus, non quoad servilitatem, 22. q. 19. 6. c. & 8. ad 2. & 10. c.

53 Secundum suam substantiam est bonus, sed servilitas ejus est mala, 22. q. 19. 4. c. & 7. 9. c.

54 Timor non est peccatum secundum se, sed ut est inordinatus, & tunc est peccatum mortale, & quandoque veniale, 22. q. 12. 5. 3. c. & 4. c. & q. 126. 1. c.

55 Timor mundanus semper est malus, quia causatur ab amore semper malo, scilicet ab amore mundano, 22. q. 19. 3. c. & 9. c.

56 Timor filialis, & castus sunt idem, 22. q. 19. 2. ad 3.

57 Timor filialis habet duos actus, scilicet revereri Deum, & timere separationem ab eo, 12. q. 67. 4. ad 2.

58 Timor filialis augetur aucta charitate; servilis vero diminuitur secundum actum ejus, non autem secundum substantiam, 22. q. 19. 10. c.

59 Filialis, sive castus est primum donum, inter septem dona Spiritus Sancti, non autem timor mundanus vel humanus, nec servilis; licet sit a Spiritu Sancto, 22. q. 19. 9. c. & 12. ad 1.

60 Actus doni timoris in beatis est habere reverentiam ad Deum, 12. q. 76. 4. ad 2.

61 Donum timoris eminentius retrahit a malis, propter reverentiam Dei, quam virtus moralis, 12. q. 68. 4. ad 3.

62 Dantur contra superbiam, nec tamen est humilitas, sed est principium ejus, 22. q. 69. 9. ad 4.

63 Correspondet spei, 22. q. 17. princ. & q. 19. princ.

64 Principaliter correspondet spei, secundario autem temperantiae, 22. q. 141. 1. ad 3.

65 Regnum facilius degenerat in tyrannidem, propter magnam potentiam ejus, ex crudelitate & avaritia, nisi regis sit perfecta virtus, 12. q. 105. c. ad 2.

66 Tyranni civitates desolantes, sacra praedantes, id est magna per vim auferentes, sunt injusti, non autem liberales, quia illiberalitas est circa mediocres pecunias, 22. q. 118. 6. ad 4.

67 Perturbatio regiminis tyrannici non habet rationem seditionis, nisi sic inordinate fiat, quod majus detrimentum sequatur; sed tyrannus est magis seditiosus, 22. q. 42. 2. ad 3.

- 4 Non licet occidere, vel invadere tyranos, nisi per publicam potestatem, licet principatus eorum sit iniustus, 22. q. 42. 2. ad 3.
- Torneamentum, idest mordinata & periculosa exercitia, prohibentur privatione sepulchra ecclesiastica, non autem castiludia, 22. q. 40. 1. ad 4.
- 1 Torum triplex, scilicet, quantitativum, rationis vel essentia, totum potentiale vel virtutis; secundum & tertium convenit formis per se; primum vero per accidens tantum, 1. q. 76. 8. c.
- 2 Torum homogeneum nihil includit, quod non includat quilibet pars ejus, nec differt secundum identitatem earum & totius, nec per consequens a suis partibus, 1. q. 76. 8. c.
- 3 Torum substantiale est in qualibet parte torum, sicut tota natura & species aque est in qualibet parte aque, non autem totum quantitativum; sed pars in parte, sicut locatum in loco, 1. q. 8. 2. ad 3.
- 4 In substantiis incorporeis non est totalitas per se, nec per accidens, nisi secundum perfectam rationem sine essentia, 1. q. 8. 2. ad 3. & q. 10. 1. ad 3. & q. 76. 8. c.
- 5 Virtus totius potentialis est in una parte ejus complete, in aliis autem diminuta, 1. q. 77. 1. ad 1. & 12. q. 57. 2. ad 2.
- Tragedus verus est falsus Hector, secundum Augustinum, 1. q. 17. 1. ad 1.
- 1 * Multi trahentes unam navim faciunt unam actionem ex parte operati, sed multas ex parte agentium, 1. q. 76. 2. c.
- 2 Te tua fata trahunt, ut poeta dixit, 1. q. 116. 2. ad 3.
- 1 Transfiguratio Christi convenienter facta est ostensione gloriæ, non autem mutatione forme, vel nature, 3. q. 45. 1. c.
- 2 Testes ejus fuerunt convenientes, scilicet, Moyses, Elias, Petrus, Joannes, Jacobus, & Deus pater, 3. q. 45. 3. c.
- 3 Moyses tunc non reassumpsit proprium corpus, sed aliud sicut angeli; Elias autem habuit proprium corpus, & venit illic de paradiso terrestri, non autem de celo empyreo, 3. q. 45. 3. ad 2.
- 1 Transgressio proprie est agere contra preceptum negativum, & est communis omni peccato materialiter; sed formaliter est speciale peccatum dupliciter; scilicet, ut dicit contemptum precepti; & ut differt ab omissione, 22. q. 79. 2. c. & 3. ad 3. & 4. ad 3.
- 2 Transgressio & omisio proprie sunt peccata mortalia, sed large, idest prater precepta, sunt venialia, 22. q. 79. 4. ad 3.
- 3 Transgressio simpliciter & absolute gravior est omissione, licet aliquando sit de converso, 22. q. 79. 4. c.
- 4 Contrariatur adui virtutis, cujus omis-

- sio dicit simplicem negationem, 22. q. 79. 4. c. ad 2.
- Transitus omnis est determinatio ad determinatum, 1. q. 46. 2. ad 6.
- Transmutatio organi sensus duplex, scilicet, intentionalis seu spiritualis, & naturalis; prima requiritur per se ad actum potentie sensitivæ apprehensivæ, secunda vero per accidens, sed requiritur per se ad actum appetitus sensitivi, 12. q. 22. 2. ad 3. & 3. c.
- 1 Tremor est effectus timoris propter debilitatem virtutis, ex defectu caloris, 12. q. 44. 1. ad 2. & 3. c.
- 2 Cor timentibus maxime tremit, & quæ connectuntur pectori, ut vox, labium inferius, mandibula inferior, brachia, manus, quia calor deserit cor, & descendit ad inferiora, vel quia hæc membra sunt mobiliora, sicut & genua, 12. q. 44. 3. ad 3.
- 1 Tribulantur misericordes quandoque, ad eorum correctionem, vel humiliationem, vel probationem, 22. q. 108. c. fin.
- 2 Tribulationes quibus Deus punit peccatores, sunt meritorie, & satisfactorie, si patienter acceptentur, non autem aliter, 12. q. 87. 6. c. fin.
- 3 Nullus est sic crudelis, qui tribulatis & humilitatis noceat, sed parci, qui casus etiam non mordet hominem jacentem, 12. q. 47. 4. ad 2.
- Triduo Christus fuit totus in sepulchro, non autem totum, 3. q. 52. 3. c.
- 1 Trinitatem non esse, in divinis, est impossibile, 1. q. 31. 1. c.
- 2 Nomen trinitatis significat unitatem essentia in recto, & numerum personarum in obliquo, quoad etymologiam, sed quoad significationem est & converso, 1. q. 31. 1. ad 1.
- 3 Nomen collectivum significat multitudinem simpliciter, idest diversorum per essentiam, & unitatem minimam, scilicet, unitatem ordinis, sicut trinitas & converso, 1. q. 31. 1. ad 2. & q. 39. 5. ad 6.
- 4 Per rationem naturalem non potest venire in cognitionem Trinitatis personarum, 1. q. 32. 1. c. & q. 33. 8. c. & q. 93. 6. ad 4.
- 5 Bonitas Dei per effectus potest intelligi sine Trinitate personarum, non autem in visione beata, 12. q. 2. 8. ad 3.
- 6 Trinitas non est trina, quia essent tres trinitates, 1. q. 31. 1. ad 5.
- 7 Trinitas est in unitate, & est converso, idest tres persone sunt in una essentia, & est converso, 1. q. 31. 1. ad 4.
- 8 Deus est trinitas contra Porretanos, 1. q. 39. 6. ad 1.
- 9 Pater non est trinitas, 1. q. 31. 1. ad 1. & q. 39. 6. ad 1.
- Triplinitas non convenit Deo, quia non signi-

- significat absolute numerum sicut trinitas, sed significat comparationem inæqualitatis, quia est species proportionis inæqualis, 1. q. 31. 1. ad 3.
- Tristitia est passio animalis, media inter duas passiones irascibilis, quia sequitur timorem, & prior est ira, quam etiam causat, 12. q. 25. 1. c. & q. 42. 3. ad 1.
- 2 Est dupliciter mala, scilicet secundum se, quæ est de malo apparenti, & vero bono: & secundum effectum, scilicet de vero malo, sed immoderata impediens bonam operationem, 22. q. 35. 1. c.
- 3 Species ejus secundum applicationem ad extraneum, sunt quatuor, scilicet, misericordia, invidia, anxietas, vel angustia, & accidia, 12. q. 35. 8. c. & q. 41. 4. ad 1. & 22. q. 35. 4. ad 3.
- 4 Objectum tristitia est malum proprium præsens, 22. q. 35. 8. c. & q. 36. 1. c. ad 1.
- 5 Tristitia est de bono alterius, in quantum est malum sibi quadrupliciter, scilicet nocendo, carendo, excedendo, & quia est indignus, 22. q. 36. 1. 2. c.
- 6 Dolor est de repugnante ad naturam corporis apprehensio per tactum, incipiens in lesione corporis, & terminatur in apprehensione; ideo est in sensu subjective, & est passio corporalis; sed tristitia est de repugnante appetitui apprehensio interior, incipiens in apprehensione, & terminatur in affectione; & est in appetitu sensitivo, & est passio animalis, 12. q. 42. 3. ad 2. & 3. q. 15. 6. c. & q. 46. 6. c.
- 7 Tristitia est subjective in concupiscibili, 12. q. 23. 1. c. ad 1. & 2. c.
- 8 Nulla tristitia secundum Stoicos est utilis ad aliquid; ideo qualibet tristitia secundum eos est vitanda, 3. q. 46. 6. ad 2.
- 9 Vera tristitia fuit in Christo, 3. q. 45. 6. c. & 7. c. ad 2. & 9. c. & q. 46. 6. c.
- 10 Tristitia fuit in ratione inferiori Christi, non autem in ratione superiori, nisi secundum quod radicatur in essentia animæ, 3. q. 46. 8. c.
- 11 Omnis defectus corporalis disponit ad tristitiam, 12. q. 35. 1. ad 2.
- 12 Ex spe & memoria malorum causatur tristitia, sed non tanta, quanta a sensu præsentium, 12. q. 30. 1. ad 3.
- 13 Tristitia inter omnes animæ passiones maxime corpori nocet, 12. q. 37. 4. c. & q. 41. 1. c.
- 14 Impedit omnem operationem, de qua est, sed augeat cum operationem cujus est principium, 12. q. 37. 2. 3. c. & q. 39. 1. ad 3. & q. 39. 3. ad 2.
- 15 Contemplatio veritatis mitigat tristitiam & dolorem, etiam in cruciata ratione delectationis, 12. q. 38. 4. c.
- 16 Virtus moralis directe mitigat tristitiam inferiorem, constituendo medium in ea, non autem dolorem inferiorem, quia non obedi rationi, sed sequitur naturam corporis, sed mitigat indirecte per redundantiæ, 3. q. 46. 6. ad 2.
- 17 Amici condolentes mitigant tristitiam, quia videntur comportare tristitia onus cum illo, & quia in eo se percipiunt ab eis amari, quod est delectabile; delectatio autem omnis mitigat tristitiam, 12. q. 38. 3. c.
- 18 Somnus, balneum, & omnia recreantia mitigant tristitiam, 12. q. 38. 5. c.
- 19 Omne animal naturaliter fugit tristitiam, 12. q. 34. 6. c.
- 20 * Passio concupiscibilis, importans quietem in malo, scilicet tristitiam, media est inter duas passiones irascibilis, sequitur enim timorem. Cum enim occurrat malum quod timebatur, causatur tristitia. Præcedit autem motum iræ. Quia cum tristitia procedente aliquis insurgit in vindictam, hoc pertinet ad motum iræ, 12. q. 25. 1. c.
- Throni dicuntur propter quatuor convenientias ad sedes materiales, quia elevantur super terram, firmantur, sedentem suscipiunt, & aperte sunt desuper, 1. q. 108. 5. ad 6.
- Turpe lucrum est species avaritiæ, 22. q. 18. 8. ad 4.
- Turpilocum est filia luxuriæ, quia luxuriosi quorum est cor turpibus delectationibus plenum & concupiscentiis, de facili ad turpia verba prorumpunt, 22. q. 153. 5. ad 4.
1. Turpitudine duplex, scilicet, voluntaria, & involuntaria. Prima est vitiosa, non autem ardua; sed secunda est penalit & ardua, scilicet, vituperium, 22. q. 144. 2. c.
2. Turpitudine duplex, scilicet, inhonestatis, & exterioris defectus. Secunda est in humilitate & mendicitate, non autem prima, 22. q. 187. 5. ad 4.
1. Turtur est melior pullis ejus; in columbis autem est & converso, 12. q. 102. 3. ad 3.
- 2 Turtur & columba erant sacrificia pauperum in holocaustis propter volatus altitudinem, & in hostiis pro peccato, non autem in pacificis, quia non erant necessitatis, 12. q. 102. 3. ad 9. & 3. q. 37. 3. c. ad 4.
- 3 Turtur & columba sunt in copla in Judea. Et significant conjunctionem duarum naturarum in Christo, castitatem & charitatem, 11. q. 102. 3. ad 2. & 3. q. 37. 3. ad 4.
- 4 Turtur solivaga significat contemplationem, & secretas orationum lacrymas. Sed columba gregalis vitam activam, & orationes Ecclesiæ publicas, 3. q. 37. 3. ad 4.

5 Tortur significat prædicationem & confessionem fidei, per suam loquacitatem. Sed columba significat simplicitatem & mansuetudinem, 3. q. 37. 3. ad 4.

V

1 Vacuum non u. ante creationem, nec post, quia vacuum non est tantum, negatio, sed privatio, id est spatium capax corporis sine corpore. Nec fuit possibile, nisi potentia creatis, 1. q. 46. 1. ad 4.

1 Vagatio mentis in oratione, tollit fructum ejus. Et est peccatum ex proposito tantum, 22. q. 83. 1. 3. ad 3.

2 Et est filia accidia, 22. q. 35. 4. ad 2. ad 3.

Vapor non ascendit ad cacumina quorundam montium, 1. q. 68. 2. c. fin.

Varro secundum Augustin. dixit, quod est Deus anima mundi, motu, & ratione mundum gubernans, 1. q. 1. c.

1 Vas quandoque dicitur instrumentum operandi aliquid, 3. q. 62. 3. ad 1.

2 Vasa sacra, in necessitate Ecclesie, quoad materiam tantum possunt vendi integra, ad usum Ecclesie. Si autem vendantur ad alium usum, frangantur, præmissa oratione. Non autem vendi possunt ratione consecrationis, ut scilicet pro ea aliquid plus exigatur, quia simonia esset, 22. q. 100. 4. c. ad 2. ad 3.

Ubique esse convenit soli Deo, 1. q. 8. 2. 4. c. q. 16. 7. ad 2. q. 52. 2. c. q. 71. 2. 1. c.

Velleitas, quæ secundum quosdam est voluntas incompleta, est de impossibili, quia scilicet aliquis vellet illud, si esset possibile. Voluntas autem completa non est nisi de possibili, quod est bonum volenti, 12. q. 13. 5. ad 3. q. 21. 4. c.

Velocior in fine est motus naturalis, & tardior in principio, motus autem violentus est converso, 12. q. 34. 6. c. ad 2.

1 Velum templi duplex, scilicet interius ante sancta sanctorum, & exterius. Secundum scilicet est in passione Christi, non autem primum, 12. q. 102. 4. ad 4.

2 Velum templi habebat quatuor colores, per quos quatuor elementa designantur, quæ non impediunt à divinis, scilicet byssum, per quod designatur terra, quia byssus, id est limum, de terra nascitur; purpuram, per quam significatur aqua; sive enim purpureus color ex quibusdam conchis, quæ inveniuntur in mari; hiacintheum, per quem significatur aer, quia habet aereum colorem; & cocum bis tictum, per quem designatur ignis. Vel per colores ejus quatuor, designantur quatuor virtutes, scilicet quia velum erat ornatum byssis, ad designandum carnis puritatem; purpura

autem ad figurandum passionem, quas sancti sustulerunt pro Deo; cocco bis tincto, ad figurandum charitatem geminam, Dei, & proximi; Hiacintho autem significabatur celestis meditatio, 12. q. 102. 4. ad 4. ad 8.

Venatio, aucupium, & piscatio sunt à natura. Ideo sunt secundum se licita, 1. q. 96. 1. c. q. 22. q. 64. 1. c.

1 Venalium rerum premium consideratur secundum usum hominis, non autem secundum gradum naturæ rerum, 22. q. 77. 2. ad 3.

2 In illis est peccatum, quæ bis venduntur. Quod patet in iis quorum usus non est aliud à re ipsa, in quibus rebus, qui rem vendit, vel mutat, cum in hujusmodi transactio dominum ad accipientem, vel rem bis vendit, & est in venditionibus ad credentiam, dum plus pro dilatione volunt accipere, vel vendit quod non est. Et utrumque est usurarium, & peccatum, 22. q. 78. 1. c.

3 In domo autem sunt duo, scilicet substantia, & usus. Sed aliud est habere domum, & aliud uti domo. Unde separatim possunt usum vendere, sine domus venditione, & ita in omnibus aliis hujusmodi. Unde si aliqua sunt quæ consistunt in ipso usu tantum, & usus eorum est distractio, non potest fieri id quod de domo, 22. q. 78. 1. c.

4 Denarius vero utimur distrahendo, & frumento consumendo, & ideo si usum vendis, bis vendis, 22. q. 78. 1. c.

5 Vendere ad terminum secundum justum pretii quantitatem, non est usura. Si autem cæteris paribus, fiat ultra justum pretii quantitatem propter temporis expectationem, est peccatum usuræ, 22. q. 78. 1. c. q. 2. ad 7.

6 Vendens scienter rem quæ deficit in specie substantie, quantitate, vel qualitate, peccat. Non autem vendens ignoranter. Sed cum scriberit, tenetur recompenare, 22. q. 77. 2. c.

7 Vendere carius quam emit est licitum, meliorando rem, vel si mutetur pretium ratione loci vel temporis, vel propter periculum transferendi vel faciendi fieri, 22. q. 77. 4. ad 5.

8 Illa superabundantia quæ ex justa permutatione seu venditione accidit, non habet vitium iniquitatis. Alias non fuisset venditio, vel permutatio iusta, 22. q. 77. 4. ad 1.

9 Vendere rem plus notabiliter, quam valeat simpliciter sibi, vel ipsi vendenti, non licet, quamvis lex humana permitat citra dimidium, 22. q. 77. 1. c.

10 Vendens non tenetur dicere publice vitium rei, nec in particulari, nisi propter damnum, vel periculum, 22. q. 77. 3. c.

Ven-

11 Venditor non tenetur dicere ementibus abundantiam venalium futuram per adventum aliorum mercatorum, nec minuire pretium, 22. q. 77. 4. ad 3.

12 Menuras venalium oportet esse diversas in diversis locis, & eas institui publica auctoritate, vel consuetudine, 22. q. 77. 2. ad 2.

Venter adulter, portantis aquam zelotypiæ, semper intumescit, 12. q. 103. 2. ad 3.

1 Venus agit ex insidiis, & furatur intellectum multum sapientis, 22. q. 55. 8. ad 1.

2 Venus dicitur ab Aristotele dolosa, & corrigia ejus vasta, secundum quamdam similitudinem, inquantum scilicet hominem subito surripit, sicut & in dolis agitur, non tamen per altitatem, sed magis per violentiam concupiscentiæ & delectationis, *ibid.*

Verberare hominem nulli licet, nisi habenti potestatem supra eum, ut pater supra filium, & dominus supra servum, 22. q. 65. 2. c. q. 72. 2. ad 2.

Verbositas, curiositas, importunitas, inquietudo, & instabilitas loci, vel propositi pertinent ad evagationem mentis. Ideo oriuntur ex accidia, 22. q. 33. 4. ad 3.

1 Verbum proprie importat rationem formæ exemplaris, quia est ars, 1. q. 3. 8. 2. ad 2.

2 Verbum cordis importat aliquid procedens ab intellectu, ut constitutum per operationem ejus, 1. q. 27. 1. c. fin. q. 28. 4. ad 2. q. 34. 1. c.

3 Verbum est ipsum intellectum, & id quod concipitur, 1. q. 22. 1. c. q. 28. 4. ad 1. q. 34. 1. c.

4 Quicumque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, producit aliquid intra ipsum, scilicet verbum, 1. q. 27. 1. c.

5 Verbum in anima sine actuali cognitione esse non potest, 1. q. 93. 7. c. ad 3.

6 Verbum cordis significatum verbo oris est conceptio rei intellectæ, ex vi intellectiva proveniens, vel ex ejus notitia procedens, 1. q. 27. 1. 2. c. q. 28. 4. ad 1. q. 34. 1. c. q. 107. 1. c. q. 12. q. 93. 1. ad 2.

7 Nihil implicans contradictionem potest dici verbum, 1. q. 25. 3. c. fin.

8 Verba tenent præcipuum locum inter signa, quibus homo aliquid significat alteri, 22. q. 55. 4. ad 2. q. 72. 1. c. q. 110. 1. ad 2. q. 3. q. 60. 6. c. ad 1. q. ad 2.

9 Verbis utimur ad hominem, ut ei manifestemus nostros conceptus, ad Deum autem, ut nos vel alios excitemus, 22. q. 91. 1. c.

10 Verba ut signa, inferunt multa damna, & in verbo homo facile delinquit. Sed secundum suam essentiam, id est ut soni, non nocent nisi auditui, scilicet clamando, 22. q. 72. 1. ad 1. q. 89. 2. c. fin.

11 Verbum nostræ mentis manet, non autem verbum vocale. Sed neutrum subsistit, verbum vero divinum manet & subsistit, 1. q. 37. 1. ad 2.

12 Verbum Dei est tantum unum perfectum, & idem quod essentia, ideo est filius. Non autem verbum nostrum, nisi metaphoricè, quia est multiplex, imperfectum, & accidens, 1. q. 27. 2. ad 2. q. 33. 2. ad 3. q. 34. 2. ad 1. q. 3. c.

13 Diversitas obiectorum diversificat speciem verbi & amoris, 1. q. 93. 8. c.

14 Verbum duplex, scilicet verbum vocale, & mentale; primo respondet spiritibus corporalis, secundo vero spiritibus intimi amoris, 1. q. 27. 1. c.

15 Verbum triplex, scilicet verbum cordis, vocis, & habens imaginem vocis, 1. q. 27. 1. c.

16 Verbum proprie dicitur tripliciter, scilicet conceptus mentis, vox significativa ejus, & imaginatio vocis. Improprie vero dicitur verbum, res significata vel effecta verbo, 1. q. 34. 1. c.

17 Verbum ut significat conceptum mentis, est in Deo proprie, secundum alias vero significationes ejus, est in Deo metaphoricè tantum, 1. q. 34. 1. c. ad 1. q. 36. 2. ad 5.

18 In divinis est tantum unum verbum, 1. q. 27. 5. ad 3. q. 34. 3. c. q. 41. 6. c.

19 * Verbum in divinis proprie, dicitur personaliter tantum, non autem essentialiter, 1. q. 34. 1. c. ad 1. q. 93. 1. ad 2.

20 Verbum est in divinis ab æterno, & non tantum ratione incarnationis ejus, 1. q. 34. 3. ad 2.

21 Verbum in divinis proprie, convenit soli Filio, figurative autem convenit Spiritui Sancto inquantum manifestat Filium, 1. q. 34. 2. c.

22 Deus eodem modo dicit se, & omnia alia, etiam creaturas, 1. q. 34. 2. ad 3. q. 3. c. q. 37. 2. c. ad 3.

23 Verbum Dei respectu non entium, est expressivum tantum, sed respectu entium est etiam factivum, 1. q. 34. 3. ad 5.

24 Verbum Dei respectu creaturarum, est expressivum, & operativum, sed respectu eorum quæ sunt in Deo, est expressivum tantum, 1. q. 34. 3. c.

25 Verbum principaliter refertur ad patrem, & quasi per se, sed ad creaturas refertur consequenter & quasi per accidens, 1. q. 34. 3. c.

26 Verba significantia aliquid devotionis, excitant mentes, & præcipue minus devotas. Sed verba pertinentia ad alia distrahunt mentem, & impediunt devotionem, 22. q. 83. 12. ad 2.

27 Verba & participia dicuntur de Deo, ratione æternitatis, quæ continet omne tempus, 1. q. 13. 1. ad 3.

Ve-